

TURCZI ISTVÁN

Ermitázs

(Jelenetek Jedlik Ányos ifjúkorából)

A szímői takácsmesternél

Ahogy lenézett, a völgy fölött
felhők lágy selyme lobogott
a fák ágbogán. Imbolygó
targallyak, hintázó fenyőágak
adták a délután ritmusát.
Lassan tavaszodott.
Túl volt az ebéden: tejeves,
tojásos molnárcsusza. A héten
már másodszor. Az ebédek is
lassan változnak. Sokszor napokig
ugyanaz. Vasárnapra jutott
húsféle, ha jutott.
Nem ment a fiúkkal az erdőszélre.
A takácsmester házához vette
az irányt, szerette figyelni az
öreget munka közben. Krajczár
Mihály most is ott ült a szövőszéken.
Keresztben helyezkedett el, balján
az üstök, jobb keze felől az újonnan
felvetett lánchenger, annak szálait
kezdte a már leszótt darab fonalához
hozzásodorni. Ránézett a kislányra,
biccentett, rágsált valamit, közben
nagy buzgalommal nyomkodta a két lábát.
Időnként megkenegette hüvelyk- és
mutatóujját, s úgy fogta össze
a két szálát. Ügyesen sodorított

rajtuk, hogy a lazán lebegő fonalak
húrként feszültek meg.
Amikor az egésszel végzett,
a szövőszék mögé ment, ahol
a kis fasajtárok voltak a földön.
Az egyikből két keféet vett elő,
belemártotta őket a sajtárba,
és a nyúlós folyadékkal dörzsölni
kezdte az új fonalakat.
Lentörülködők készültek
a közelgő komáromi vásárra.
Egyszerű paraszti törülködő,
és a maradék anyagból kis lepedő
a gyermekek alá, vagy éppen zsák.
Sötétedésig elvégezte, amit
aznapra tervezett. Töltött magának
egy pohár kadarkát. A fiúnak adott egy
jól szabott vászontarisznyát, jó lesz
valamire, ezzel engedte el.
A nyolcéves forma fiú, akinek apja
Jedlik Ferenc fertályhetes jobbágy volt
az esztergomi primás földjein, de az anyja,
Szabó Rozália, már nemesi ivadék,
megköszönte az ajándékot, és hazaindult.
Tünékeny mélységben sejlenek,
leválva gazdáikról, a régi mozdulatok.

Ingaóra

Hosszú napok óta esett.
 Duzzadt a Vág, vízzé vált az idő.
 Kiálló gyepűrőzsa ágába
 kapaszkodott a lehellet.
 Felázott meredélyen,
 latyakban, iszapban, zsombék
 és tocsogók közt gyúrta magát előre.
 Ha eldöntötte, véghez viszi.
 A vizes talajon nőtt fűzfák
 és útmenti nyárfák voltak
 a nyersanyaga. Napokig tervezte,
 aztán amikor az eső végre
 kaptárzsongássá szelidült,
 s ahogy az ablak, kinyílt az
 égi ikon fénylő függönye,
 azonnal hozzálátott.
 Csak a fogaskerék fogai
 készültek keményfából,
 a tengely és a kerék lapja
 puhafából is megteszi.
 Ki tudja, mióta először,
 kihagyta a vasárnapi misét,
 csak az ebédhez ült oda.

Bekanalazta a forró levest,
 begyűrte a knédlit, aztán
 már rohant is a fészkerbe.
 Két álló napig faragta,
 pászította. Ami nem sikerült,
 azt szó nélkül újrakezdte.
 Már csak a hibáiban bízott.
 A harmadik napon elkészült
 a fogaskerekekből súllyal hajtott
 ingaóra. János atyának mutatta
 meg először. A nyakigláb, csontos
 férfi nagyot nézett, még levegőt is
 elfelejtett venni. „Te szerkesztetted
 a legszebb ingaórát a faluban. Krisztus
 urunk is büszke lenne rád.”
 A korán jött alkonyatban a népek
 kint ültek a gádorban, és diskuráltak.
 Megtárgyalták a világ folyását.
 A Jedlik-gyerek csinálmányának
 is bőven jutott benne hely.
 A templom rozsdás toronyórája
 elbújhatott mellette, olyan
 pontosan mutatta az időt.

Andrássy Tibor: A dombon